חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

שלום כיתה א'

לקראת פתיחת שנת הלימודים הביאה לנו הטלוויזיה דמות חיובית של מנהל בית־ספר שמחנך לערכים. האדון המנהל, מר עמנואל שריד, נראה דמות סימפטית לגמרי, ממש כמו שמנהל בית־ספר נראה בחלומותי הטובים. ובכן, לאיזה ערכים מתחנך החניך הישראלי במקרה הטוב שהוא מתחנך בכלל? ראשית, אומר מר שריד, יש צ'אנס גדול לתלמיד המגיע לכיתה כל פעם בהתחלת השנה, כי כל שנה הוא יכול למצוא־חן בעיני מורה אחרת, חדשה. נא לא לזלזל בערך ה־חינוכי הזה. מציאת־חן בעיני המורה, שכל אחד ידע בדיוק נמרץ את מקומו בסולם החברתי, ואם הוא לא זוכר, אז יש צבע שמזכיר לו. דווקא היו יישומים מעניינים מאוד לשיטת הצבע־והתפקיד־בחיים במהלך ההיסטוריה האנושית.

מר שריד מספר בצער, שאמנם באות מישלחות מבתי־הספר אחרים כדי לראות איך הולך החינוך לערכים בבית־הספר שלו, אבל לא ברור לו מה המצב בבתי־ספר אחרים. אני מבקש להרגיע את מר שריד. ממתי שאני זוכר, המצב דווקא טוב מאוד. אולי לא בכל בתי־הספר גילו את השיטות המדעיות של המחנך שריד, ועדיין מחדירים את הערכים ה־חשובים שלו בשיטות ישנות, כמו זבובים עם סרגל ולהביא־את־ההורים, אך מה זה חשוב? העיקר התוצאה.

קמפרי לכל דורש

לאחר שגובב לאוזני שייצרני המשקאות החריפים עומדים בכל זאת להעלות את המחירים שוב אחרי החגים, אני ממשיך בסחיטה. כזכור, בשבוע שעבר שלחתי לייצרני המשקאות הללו אוזן מהחטוף, בצורת תרשים לעשיית וורמוט אוריגינל. היום אני שולח את האוזן השניה: יש גם משקה איטלקי בשם קמפרי, משהו מריר־מתוק, שבארץ יש לו כל מיני חיקויים שלוקחים בשבילם המון כסף. השבוע תלמדו אצלי להכין משהו דומה לקמפרי ברבע המחיר.

הפרינציפ די דומה לוורמוט. קונים בקבוק „אדום עתיק" או יין יבש דומה, שעולה עד שמונים לירות. לזה מוסיפים מי־סוכר (סוכר מורתח במים ומצונן) לפי הטעם, קצת אלכוהול 95%, והכי חשוב: כוסית קטנה מהמשקה שנקרא פרנט או פרה ברנקה, החיוני גם לתע־שיית הוורמוט, ואפשר להשיג אותו בכל חנות למשקאות חריפים. יוצא מזה קמפרי ברבע המחיר. בשבוע הבא: ליקר קפה.

ממחק השנה

ממתק השנה הוא ללא ספק שר־השיכון־והבינוי, העלייה־והקליטה מר דויד לוי, האיש שלא ידע פחד מהו. מר לוי גילה את סוד התהליכים החברתיים, ובשנה הבאה בטח נהיה עדים לפיתוחים מעניינים. ובכה זה הולך:

העולים החדשים, מה הם בוכים? שיראו מה קורה בשכונות. ואלה מהשכונות מה הם מיללים? שיראו מה עושים לערבים בשטחים. והערבים בשטחים, מה הם רוטנים? שיראו את האסירים הביטחוניים, שמתים מדלקת־ריאות, ויהיו מבסוטים־חלס. והאסירים הביטחוניים מה יש להם להגיד? שיראו את הילדים המפגרים שזורקים אותם לרחוב. והילדים המפגרים, שבכלל יסתמו את הפה, כי מה שעושים להם זה עוד כלום לעומת מה שעושים לשר־הדתות מר אחרון אבו־חצירא.

כלכלן השנה

כלכלן השנה זה שר־האוצר מר יגאל הורביץ, שגילה לאחרונה שהשלום הוא נזק כלכלי חמור מאוד למדינת־ישראל, ובכל הזדמנות הוא מספר לנו שהוא לא בטוח שהמחיר ששילמנו בעד השלום אינו יקר מדי, מבחינה כלכלית. צאו וראו, לעומת זאת, כמה יכולה המילחמה להועיל לנו. בעיית האבטלה תיפתר לגמרי. כמה יותר ימותו, ככה יותר יתפנו מקומות־עבודה. העם יתרום לקרן הביטחון בעין יפה — מי שתישאר לו עין. גם על האינפלציה לא יהיה בכי גדול כל־כך, כי היתומים, האלמנות והאבות השכולים יהיו עסוקים לפחות שנתיים בליבכות על יקיריהם. והעיקר: החברה יאכלו במילואים לבן, תרבה הרבה לבן.

חתונת השנה

חתונת־השנה זה בטח החתונה של מזל היורקת ואביגדור המרביץ, שעכשיו נמצאים ממש בעיצומו של ירח־דבש. שמעתי שהבית שלהם מלא מרקקות, שוטים ואלות שקיבלו כמתנות־חתונה. פחד לחשוב מה יקרה אצלם בבית אם יריבו פעם אם להצביע בבחירות בעד הרב כהנא או בעד פרופסור עזרה (עומס־חום) זוהר. אביגדור עוד יגלה שמזל שמזל רק יורקת, כי אם היתה גם נושכת, היו כבר מתגלגלים מתחת למיטה כמה דברים.

שר השנה

שר־השנה הוא שר־הדתות מר אחרון אבו־חצירא. ולמה הוא שר־השנה? כי לך תדע מה הוא יהיה בשנה הבאה.

התהליך החברתי על־פי ממתק־השנה דויד לוי

משהו

אם אני רוצה, נניח, להתגלגל כשאני מחזיק את הבטן, לקבל דמעות חזקות בעיניים, לרקוע ברגליים עד שהשכנים מלמטה יצעקו, ולחשתין במכנסיים — הכל מרוב צחוק, מה אני עושה? אני קורא מה שכותב מאיר עוזיאל כל שבוע ב„מעריב". כל־כך מצחיק הבחור הזה, שרק מזה בא לצחוק.

והשיא של מה שהוא כותב — כשאני מגיע לזה אני כבר לגמרי מאבד שליטה — זה משהו שלו קורא מאיר עוזיאל משהו. המשהו של מאיר עוזיאל זה משהו הקרוב מאוד לפיסגת החוכמה האנושית. מישפט קצר או ארוך, המקפל בתוכו השקפת־עולם שלמה, עקיצה חדה משוא, ודובדבן לסיום. מישפט כזה לא קל להמציא כל שבוע, אז ככה יוצא שאנחנו מקבלים משהו רק כשאנחנו ילדים טובים.

נו, מה עושה המזל, שבשבוע שעבר, כשהוצאתי מהארון איזו חולצה, נפל לי משהו מהשרוול. התכופפתי לחרים, ו־ראיתי שזה לא משהו אחד, אלא המון משהו. אז מאירק'ס יכול לקחת אותם בשבילו, בבקשה:

- החמור! בלכתך אל האתון אל תשכח את הזנב.
- גם שר הוא רק בן־אדם, ולרוב גם זה לא.
- העבר הוא המס שמטיל העתיד על החווה.
- מי שאוהב חרצנים, צריך לאכול קודם את האפרסק.
- מי שאוהב אפרסקים לא חייב לאכול גם את החרצנים.
- חיים יבין? יכול להיות, אבל אני אף פעם לא אבין אותו.
- אפשר לאכול את העוגה וגם להשאיר אותה שלמה, אבל מי אוהב עוגות כל־כך קטנות?
- כשהעם אומר על ראש־הממשלה שלו שהוא מופרע, לא ברור לי מי פה זקוק לפסיכיאטר.
- כשראש־הממשלה אומר על העם שלו שהוא עם חכם, ברור שלפחות ראש־הממשלה הוא חכם.
- אנשים שחושבים שהם חכמים, בדרך כלל לא נעים להם להגיד את זה.

סיפור תעמולה מעייף

שמעון פרס לא מצטער ויחזור שוב

מנהיג המערך כתב רק לאחרונה ב־„ידיעות אחרונות" הסבר מפורט למה התצביעה מפלגתו בעד „חוק ירושלים" של גאולה כהן. שימעון פרס מסביר שם, קודם כל, שכל מה שקרה, עם הוצאת השגרירויות, החצבעה במועצת־הביטחון והימנעות ארצות־הברית, כל זה היה צפוי. אבל לא רק זה: גם אחרי שאנחנו יודעים כל מה שקרה בעיקבות החוק, אם היה צריך להצביע בעדו שוב, כך היתה עושה מפלגת־העבודה.

יש לי המלצה לעוד כמה דברים ש־למפלגת־העבודה כדאי לחזור עליהם, למרות הכל, אבל מה שאני הכי־הכי מליץ זה לקבל שוב את מיסמך גלילי, למרות מילחמת יום־הכיפורים. רק זה יוכיח שמפלגת־העבודה לא סתם ניגררת אחרי יוזמות של „התחייה", אלא שיש לה גם יוזמות עצמאיות לגמרי משלה, שהיא לא מצטערת עליהן.

המדינה, הצוות הזוכה של „דחף" יקבל זה די מעייף, הסיפור הזה, שחברת הפירסום „דחף" מנהלת כל ארבע שנים תעמולת בחירות של מפלגה אחרת: פעם ליכוד, פעם אלה, פעם אלה. בכלל לא ברור לי למה לא יכולים הליכוד והמערך להגיע להסכם עם מר ז'ורבין, שינהל את התעמולה של שניהם יחד באותו חזמן. ולא רק זה. אין שום סיבה שבאותה חזדמנות לא יוכל „דחף" לנהל גם את התעמולה של עזר וייצמן, אם יקים מפלגה — מפלגת השינוי המרכזית ועוד כמה. מה, אין ל„דחף" מספיק אנ־שים לזה? יש מספיק. ואל תספרו לי על ניגודי אינטרסים, ועל זה שיש מי־יודע־איזה הבדלים בין המפלגות. אם מר ז'ורבין לא רואה קושי בלנהל תעמולת בחירות של מפלגה שיושבים בה יוסי שריד ועמוס הדר, למה תהיה לו בעייה בלנהל תעמולה של כל המפלגות ביחד? הרי הם כולם מסכימים על העיקר, שירושלים לא תחולק לעולם, שמדינה פלסטינית זה אסון, שהכלכלה במצב גרוע ויש לשפרה, וכן הלאה. אז מה כל המשחק הזה?

ככה יוכלו כל הצוותים של המפלגות השונות לעשות כל בוקר שיבה, כל צוות עם היועץ המפלגתי שלו, להחליט על מה לריב באותו יום בעיתונות ובטלוויזיה, והעם יבחר. המפלגה הזוכה תקבל את בונוס חודש חופש בריביירה, ובורג יהיה שר־הפנים.

מפד"ל חדשה

אין ספק שסיסמת הבחירות של המפד"ל תהיה גם הפעם: „מפד"ל חדשה, מפד"ל של ערכים". וכן, בכל פעם, לקראת הבחירות, מיטהרת מפלגה זו ומיזדככת, מציגה צוות אנשים שיש בו שילוב של החדש עם הישן. ומה שחשוב — אנשים שאין בהם רבב. יחד עם האנשים הרעננים מופיעים גם הרעיונות, הלקוחים כולם מעשרת־הדיברות והסביבה: לא תחמוד, לא תנאף, לא תגנוב, לא תענה ברעך עד שקר ולא תאבד קולות.

אמנם, בכל פעם זה יותר קשה, כי ההשפעות מהסביבה החילונית מזיקות מאוד גם למפד"ל, וקורה שגם אנשים יראי־שמיים רואים את שכניהם החילוניים, והקינאה מעבירה אותם על דעתם. אחרי הכל, תראו את אשר ידלין ואת שמואל רכטמן, אנשים חילוניים לגמרי. ויש עוד דוגמאות. ברור שכל החילוניים האלה הגיעו למה שהגיעו רק בגלל שהיו חילוניים. לעומת זאת, אמנם נכון שהגנב הגדול ביותר בתולדות המדינה, ואולי גם בתולדות המזרח התיכון בכלל, הוא יהושע בן־ציון, והוא הרי איש דתי, אבל אף אחד לא יחשוב שמר בן־ציון עשה מה שעשה בגלל שהיה דתי. אין שום הוכחות לזה.